

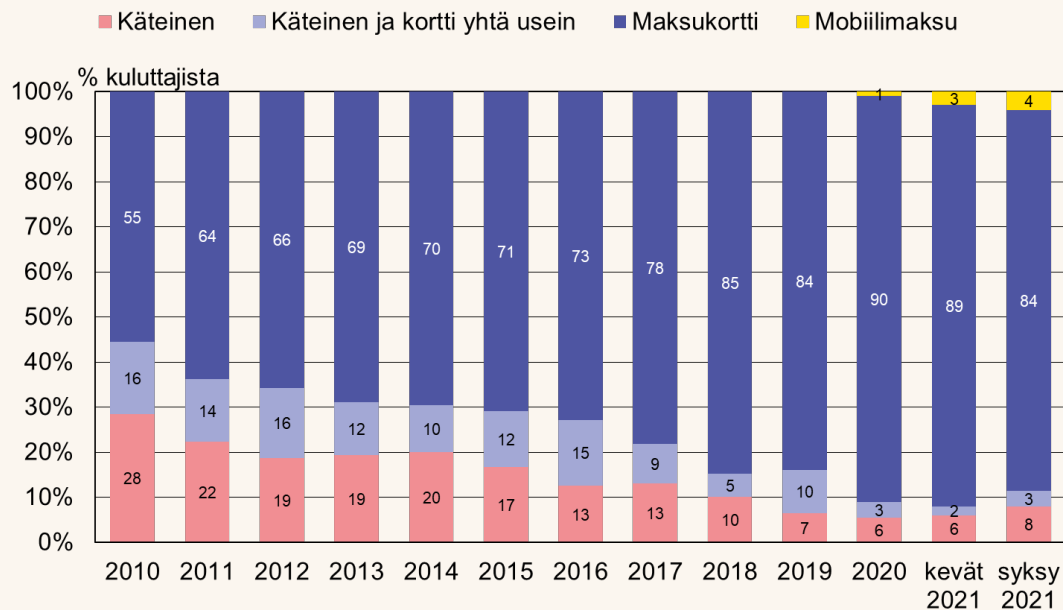

Käteisen saatavuus Suomessa

Pankkivaltuusto 11.2.2022, Teams

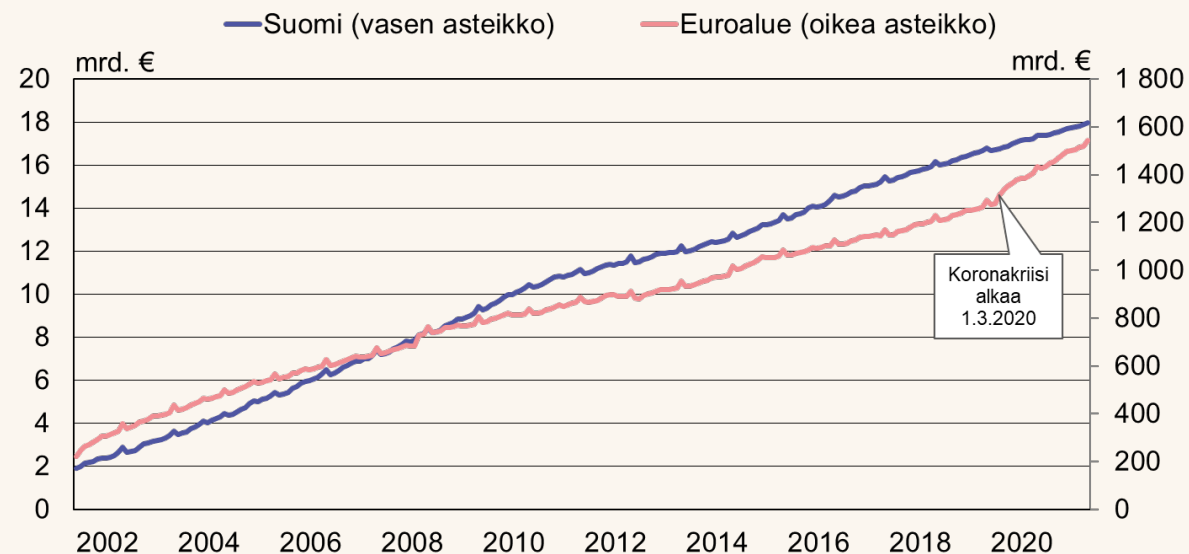
Käteisen käytön vähenemisestä huolimatta sitä on liikkeellä enemmän kuin koskaan

Päivittäistavaraostosten yleisin maksutapa 2010-2021

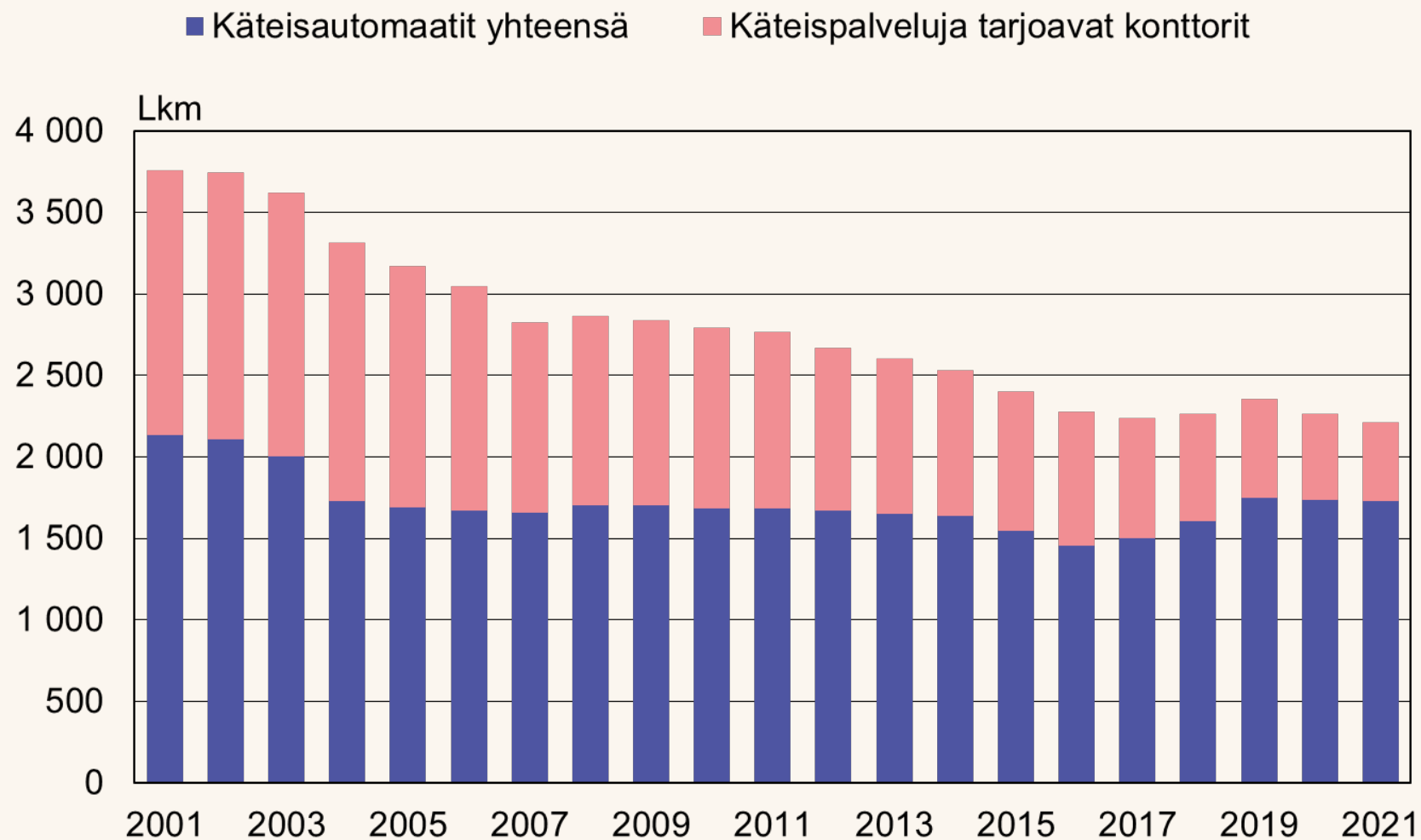
Lähde: Suomen Pankin kuluttajakysely, 2010-2021. Viimeisin kysely lokakuu 2021.

Liikkeeseen laskettu setelistö Suomessa ja euroalueella

Lähde: Suomen Pankki ja Euroopan keskuspankki.

Käteisen ensisijaisten jakelukanavien kehitys

Lähde: Suomen Pankki.

Käteisen saatavuuden nykytila

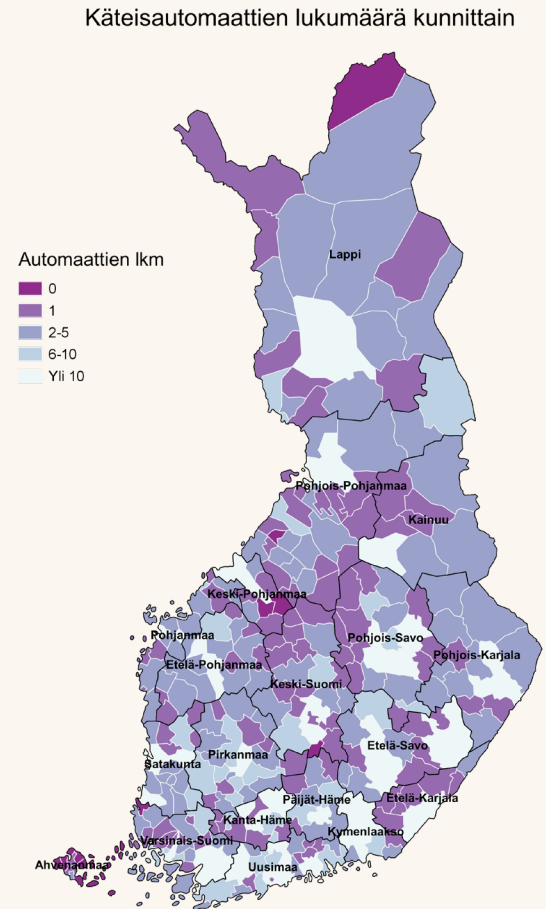
- Selvitimme käteisen alueellista saatavuutta Suomessa käteisautomaattien ja väestön maantieteellisen sijainnin perusteella
- Tutkimuksessa laskettiin, kuinka pitkä matka on kuljettava voidakseen nostaa käteistä
- Suomessa väestö on jakaantunut epätasaisesti ja automaattiverkosto seuraa läheisesti väestötiheyttä

Suomessa keskimäärin kohtuullinen matka automaatile, mutta alueelliset erot huomattavia

- Suomalaiset asuvat keskimäärin 3,3 km päässä lähimmästä käteisnostoautomaatista
 - Puolella suomalaisista on alle 1,5 km matka nostamaan käteistä
 - Pisin etäisyys Utsjoen Pulmankijärveltä, jossa matkaa automaatile kertyy noin 188 km
- Liki 92 % suomalaisista asuu alle 10 km päässä automaatista, mutta yli 100 000 suomalaisella yli 20 km matka nostamaan käteistä
 - Uudellamaalla 94 % asuu alle 5 km päässä lähimmästä automaatista
 - Käteispalveluiden saavutettavuus heikointa maan pohjois- ja itäosissa sekä Ahvenanmaalla

Käteisen saatavuus voi heikentyä nopeasti

- Käteisen käytön vähentyessä automaattien ylläpitokustannusten kattaminen vaikeutuu.
- Lähes puolet kunnista 0 tai 1 automaatin varassa. Jos kunnan ainoa automaatti suljetaan, matka automaatille kasvaisi keskimäärin lähes 15 km.
- Käteisautomaattiverkoston supistuminen vaikuttaisi nopeasti suureenkin joukkoon kansalaisia.
- Automaattiverkoston supistuttua, käteisen saatavuutta on haastavaa palauttaa.

Lähde: Suomen Pankin laskelmat, Automatia Pankkiautomaatit Oy ja Nokas CMS Oy.

Vertailua muihin maihin

- Suomessa käteisautomaattiverkko on euromaista harvimpia
- Muissa Pohjoismaissa käteispalveluiden saatavuutta ja/tai käteisen käyttömahdollisuuksia on säädelty
- Komissio odottaa jäsenvaltioiden turvaavan käteisen riittävän saatavuuden ja käyttömahdollisuudet

Käteiseen liittyviä suosituksia ja vaatimuksia

- Suomen Pankin linjausten mukaan käteisen käytön tulisi olla mahdollisista kohtuullisin kustannuksin niille, jotka haluavat sitä käyttää
- Suomessa talletuspankeilla on nykyisin lakisääteinen velvollisuus tarjota riittävät käteisen nosto- ja talletusmahdollisuudet osana peruspankkipalveluita yhdenvertaisesti, syrjimättömästi ja kohtuuhintaisesti
- Käteisellä on ainoana maksutapana laillisen maksuvälineen asema Euroopassa: maksunsaaja ei voi kieltäytyä käteismaksusta, jollei asiakkaan kanssa ole etukäteen sovittu muusta maksutavasta

Johtopäätökset käteisen saatavuudesta

- Vaikka käteisen käyttö on vähentynyt, sen saatavuus on pysynyt kohtuullisen kattavana
→ *Automaattiverkoston tiheys lähestyy kuitenkin kannattavuusrajoja tietyillä alueilla*
- Jos viime vuosien kehitys jatkuu, käteispalvelut uhkaavat heikentyä liikaa, sillä käteisen hyödyt edellyttävät laajaa käteisen käyttömahdollisuutta
→ *On tärkeää määritellä riittävä käteispalveluiden taso, ennen kuin pandemian tuomat voimakkaat muutokset romahduttavat palveluverkoston sen alle*
→ *Käteisen riittävän helppo saatavuus ja laaja hyväksyttävyyys tulee varmistaa tarvittaessa säätelyllä*

Tarvittaessa on luotava uusi tapa maksaa keskuspankkirahalla (digitaalinen euro)

Lopuksi tietoa maksamisen kustannuksista

- Suomen Pankki arvioi eri maksutavoista maksamisen osapuolille aiheutuvia kustannuksia.
- Yhteenlasketut kustannukset arvioitiin 646 milj. euroon vuonna 2018. Se oli noin 0,3 % suhteessa Suomen BKT:seen.
 - Korttimaksut 39 %, tilisiirtojen 38 % ja käteisen 23 %
 - Yksittäisen korttimaksun kustannus oli 15 senttiä, käteismaksun 22 senttiä ja tilisiirron 25 senttiä
- Käteisen kustannukset arvioitiin 151 milj. euroksi.
 - Tästä rahankuljetusyhtiöt 33%, automaattiyhtiöt 28%, pankit 20%, kauppa 13% ja Suomen Pankki 6%

Kiitos!

e-mail: tuomas.valimaki@bof.fi

Twitter: [@TuomasValimaki](https://twitter.com/TuomasValimaki)
suomenpankki.fi

Linkkejä Suomen Pankin selvityksiin

- Sintonen, M. (2021), Käteisen saatavuudessa isoja alueellisia eroja Suomessa, Suomen Pankki, Euro ja talous, marraskuu 2021:
<https://www.eurojatalous.fi/fi/2021/artikkelit/kateisen-saatavuudessa-isoja-alueellisia-eroja-suomessa/>
- Markkula, T. ja Takalo, T. (2021), Competition and regulation in the Finnish ATM industry, Suomen Pankki, BoF Economics Review, 8/2021, syyskuu 2021:
https://helda.helsinki.fi/bof/bitstream/handle/123456789/18170/BoFER_8_2021.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Sintonen, M. ja Takala, K. (2021), Vähittäismaksamisen kustannukset: mitä maksaminen maksaa?, Suomen Pankki, Yleistajuiset selvitykset, helmikuu 2022,
<https://helda.helsinki.fi/bof/handle/123456789/18285>
- Välimäki, T. (2022), Käteisen käytön muuttuminen ja vähittäismaksamisen hinta, Suomen Pankki, Euro ja talous, blogikirjoitus, helmikuu 2022:
<https://www.eurojatalous.fi/fi/blogit/2022/kateisen-kayton-muuttuminen-ja-vahittaismaksamisen-hinta/>